

BOKSLUT 2017

INNEHÅLL

Verksamhetsberättelse	3
Intäkts- och kostnadskalkyl	8
Balansräkning.....	9
Finansieringsanalys.....	11
Bilagorna till bokslutet.....	12
1. Principer för upprättande av bokslut och uppgifternas jämförbarhet	12
2. Utfallet av dispositionsplanen för fondens medel eller av budgeten som fastställts för fonden	13
3. Specifikation av personalkostnaderna	14
4. Grunderna för avskrivningar enligt plan och ändringarna i dem.....	15
5. Avskrivningar av anläggningstillgångar och övriga utgifter med lång verkningstid	16
6. Finansiella intäkter och kostnader	17
7. Lån som beviljats ur fonden	17
8. Värdepapper och placeringar i form av eget kapital	18
9. Finansiella poster och skulder i balansräkningen	40
10. Statsborgen och -garantier samt övriga ansvarsförbindelser	41
11. Fonderade medel i balansräkningen.....	45
12. Fonderade medel som inte ingår i balansräkningen	45
13. Förändringar i skulden	45
14. Maturitetsfördelning och duration avseende skulden.....	45
15. Övriga kompletterande uppgifter som är nödvändiga för lämnande av riktiga och tillräckliga uppgifter: Riskhantering	46
Underskrifter.....	48

VERKSAMHETSBERÄTTELSE 1.1–31.12.2017

1. Verksamhetsberättelse

1.1 Ledningens översikt över verksamheten

Statens Pensionsfond har fått och fortsätter att få allt större betydelse när det gäller att balansera upp pensionsutgifterna. Statens pensionsutgifter uppgick redan till cirka 4,6 miljarder euro år 2017. Eftersom VER betalar 40 procent av dessa utgifter till statsbudgeten, var VER:s överföring till budgeten drygt 1,8 miljarder euro år 2017. Det belopp som fonden överför till statsbudgeten varje år är klart högre än beloppet av de avgiftsintäkter som inflyter till VER. Budgetöverföringen kommer år för år att bli allt större i förhållande till fondens avgiftsintäkter, vilket dämpar fondens tillväxt allt mer. Framför allt premieinkomstutvecklingen är i framtiden även förknippad med osäkerhetsfaktorer.

År 2017 trädde en betydande reform av arbetspensionssystemet i kraft i Finland. Syftet med reformen är att få finländarna att stanna längre i arbetslivet och att trygga pensionssystemets och hela den offentliga ekonomins hållbarhet. Eftersom det inte hör till Statens Pensionsfonds (VER) uppgifter att handlägga pensionsansökningar, betala ut pensioner eller samla in pensionsavgifter inom statens pensionssystem påverkar reformen inte direkt VER:s praktiska arbete. Det är ändå fråga om en betydande reform även ur VER:s synvinkel till den del den inverkar på finansieringen av statens pensionssystem.

Det ekonomiska läget utvecklades positivt under år 2017. Nästan alla ekonomiområden uppvisade en stark ekonomisk tillväxt. Även euroområdet upplevde en positiv utveckling, och också Finlands ekonomi kom in på den positiva utvecklingsbanan efter en lång svag period.

År 2017 var allmänt taget ett positivt år även på placeringsmarknaden. I synnerhet aktiemarknaden utvecklades kraftigt i olika delar av världen. Realekonomins utveckling och uppjusteringen av de ekonomiska prognoserna, liksom även företagens förbättrade resultat och resultatprognoser, bidrog till att kurserna steg. Trots diverse politiska osäkerhetsfaktorer var volatiliteten på aktiemarknaden exceptionellt låg hela året. Räntenivåerna hölls på en mycket låg nivå, men strax före årsskiftet kunde man se tecken på att de rekordlåga räntornas tid småningom börjar vara över.

Avkastningen på Statens Pensionsfonds placeringar för 2017 var 6,6 procent. Den reala avkastningen var 6,0 procent, vilket klart överstiger både den inom pensionssystemet allmänt förväntade genomsnittliga avkastningsnivån och VER:s genomsnittliga avkastningsnivå på lång sikt, som ligger till grund för finansieringsanalyserna. Medelvärdet av VER:s nominella avkastning under fem år var 6,4 och medelvärdet av den reala avkastningen 5,7 procent. Medelvärdet av den nominella avkastningen under tio år,

som fortfarande omfattar det värsta året under finanskrisen, 2008, var 5,0 procent och medelvärdet av den reala avkastningen 3,5 procent.

Alla tillgångsklasser uppvisade en positiv avkastning år 2017. Av de stora tillgångsklasserna avkastade de likvida ränteplaceringarna 2,0 procent och de noterade aktieplaceringarna 11,0 procent. Bland de övriga placeringarna kom den bästa avkastningen från onoterade aktier, 23,6 procent, placeringar i kapitalfonder, 16,1 procent, och placeringar i infrastrukturfonder, 14,8 procent. VER:s placeringsportfölj hade i slutet av 2017 ett marknadsvärde på 19,6 miljarder euro (18,8 miljarder euro år 2016). Placeringarna fördelade sig enligt följande: ränteplaceringar 40,3 procent, aktier 47,5 procent och övriga placeringar 9,5 procent. Aktieplaceringarnas andel av portföljen var för första gången i VER:s historia klart större än ränteplaceringarnas andel. Enligt det långsiktiga avkastningsmål som finansministeriet satt upp ska fonden på lång sikt ge en större avkastning än kostnaden för statens skuld. Under de tio senaste åren har VER:s avkastning i genomsnitt varit 2,8 procentenheter högre än medelkostnaden för statskulden. Under den tid verksamheten har bedrivits i sin nuvarande form från år 2001 har VER:s avkastning till marknadsvärde varit sammanlagt 5,9 miljarder euro större än medelkostnaden för statens skuld under samma tid.

Enligt det operativa resultatmål som fastställts av finansministeriet ska den riskkorrigerade avkastningen av VER:s placeringsverksamhet överstiga avkastningen av det jämförelseindex som anges i fondens placeringsplan. Det s.k. Sharpe-talet, som anger den riskkorrigerade avkastningen av VER:s placeringar, var 2,1 år 2017. Placeringsplanen innehåller två jämförelseindex, som detta tal jämförs med. Det ena är ett detaljerat, skräddarsytt index och det andra ett 50/50-index för den globala ränte- och aktiemarknaden. Jämfört med det detaljerade indexet var Sharpe-talet 2,0 och jämfört med 50/50-indexet var det 1,4. För det tredje jämförs VER:s avkastning, exklusive icke-likvida placeringar, med motsvarande del av det detaljerade indexet. Sharpe-talet för bägge två var 1,8.

Beloppet av influtna pensionsavgifter och därmed jämförbara inkomster uppgick till sammanlagt 1 427 (1 498) miljoner euro. Då man avdrar överföringen till statsbudgeten, 1 827 (1 790) miljoner euro, från detta blir VER:s nettoavgiftsintäkter -401 (-292) miljoner euro. Verksamhetskostnaderna uppgick år 2017 till 7,0 (7,0) miljoner euro, dvs. 0,04 procent av det genomsnittliga kapitalet under året. Vid årets slut hade VER 24 anställda. VER satsar på att utveckla personalens yrkeskunighet, vilket är viktigt med tanke på både målet att uppnå goda placeringsintäkter och riskhanteringen.

Enligt lagen om statens pensionsfond är fonderingsmålet för statens pensionssystem 25 procent. I slutet av 2017 uppgick statens pensionsansvar till 92,6 miljarder euro, och fonderingsgraden var därmed cirka 21 procent. Statens Pensionsfonds måluppsättning på lång sikt har preciserats i fondens strategi, som godkändes år 2016. I strategin fastställs också de principer enligt vilka placeringsportföljens risknivå och grundallokering ska härledas ur fonderingsmålet, med beaktande av det långsiktiga avkastningsmål som finansministeriet bestämt. Enligt strategin strävar man efter att uppnå det lagstadgade fonderingsmålet på 25 procent senast år 2033. Detta förutsätter att utvecklingen i nettoavgiftsintäkterna hålls nära den uppskattade nivån och att den reala avkastningen på placeringarna hålls på en relativt god nivå. I sin strävan efter en tillräcklig långsiktig avkastning godkänner VER en kortsiktig placeringsrisk. VER bibehåller dock den breda spridningen i portföljen och kontrollerar dessutom marknadsriskerna aktivt med hjälp av såväl kontantinstrument som derivat.

VER:s styrelse godkände år 2016 nya principer för ansvarsfull placering. År 2017 började dessa principer genomföras aktivt. Till hörnstenarna i VER:s ansvarsfulla placeringsverksamhet hör att respektera FN:s principer för ansvarsfulla investeringar (UNPRI) och internationella normer (FN:s Global Compact) samt att uppnå transparens med hänsyn till ansvarsaspekterna i VER:s placeringsverksamhet och i alla placeringskategorier.

VER beaktar i sin verksamhet kraven på att stävja klimatförändringen och därmed behovet av att mäta, rapportera och minska koldioxidavtrycket av placeringarna. VER har sedan år 2015 mätt koldioxidavtrycket av sina direkta aktieplaceringar. Koldioxidavtrycket för år 2017 beräknas under år 2018. Sommaren 2017 utredde miljöorganisationen WWF för första gången hur väl de stora europeiska investerarna i sina aktieplaceringar ger akt på det mål som antecknats i klimatavtalet i Paris om att hålla medeltemperaturhöjningen under två grader. VER nådde upp till den absoluta toppen enligt alla indikatorer som användes i jämförelsen.

VER har deltagit aktivt i de finländska portföljbolagens bolagsstämmor och har under flera möten med representanter för de fonder och bolag som ingår i placeringsportföljen fört fram ESG-frågor.

1.2 Statens Pensionsfond (VER) och dess förvaltning

Statens Pensionsfond (VER), som inrättades 1990, är en fond som står utanför statsbudgeten. Med hjälp av VER förbereder sig staten på finansieringen av framtida pensioner och strävar efter att jämna ut pensionsutgifterna under olika år. VER är en buffertfond. Fondens medel används inte direkt till att betala ut pensioner, utan alla pensioner inom statens pensionssystem betalas ur de anslag som reserverats i statsbudgeten. I lagen om statens

pensionsfond 2006/1297 (VERL) fastställs att det från fonden årligen ska överföras till statsbudgeten ett belopp som utgör 40 procent av statens årliga pensionsutgift.

VER är en placeringsorganisation som har till uppgift att förvalta de medel som anförtros denna. VER har utlokaliserat stödfunktioner såsom kalkyleringen av risker och avkastning samt bokföringen av placeringsverksamheten (OP Kapitalförvaltning Ab), uppgifter inom ekonomi- och personalförvaltningen (Palkeet) samt dataadministrationen (Statens center för informations- och kommunikationsteknik). Tjänsterna för förvaring och clearing av VER:s värdepapper produceras av Danske Bank.

Sedan 2013 har uppgifterna i anslutning till insamlingen och in- drivningen av statliga arbetsgivares pensionsavgifter skötts av Keva på det sätt som fastställs i lagen om ändring av statens pensioner 553/2012. VER betalar omkostnaderna för skötseln av de uppgifter som fastställs i lagen till Keva. Omkostnadsbeloppet fastställs årligen av finansministeriet. År 2017 var det 17,6 miljoner euro (18,1 miljoner euro år 2016).

1.2.1 FINANSMINISTERIETS STYRNING OCH TILLSYN

Enligt lagen om statens pensionsfond ansvarar finansministeriet för den allmänna styrningen och tillsynen över fonden, och ministeriet har rätt att utfärda allmänna föreskrifter om organiseringen av fondens förvaltning, fondens ekonomiadministration och fondens placeringsverksamhet. Enligt den gällande föreskriften (3.3.2016) ska minst 35 procent av VER:s placeringar vara ränteplaceringar, medan aktieplaceringarna får uppgå till högst 55 procent och kategorin övriga placeringar till högst 12 procent av portföljens värde.

1.2.2 STYRELSEN

Finansministeriet utser VER:s styrelse, som ansvarar för fonden. Styrelsens mandatperiod är tre år. År 2017 var politices doktor Jukka Pekkarinen styrelseordförande medan posten som vice ordförande innehades av professor Minna Martikainen. De övriga styrelseledamöterna bestod av ordförande Olli Luukkainen (Förhandlingsorganisationen för offentliga sektorns utbildade FOSU rf), filosofie kandidat Juha Kotajoki, förvaltningschef Pirjo Mäkinen (Förbundet för den offentliga sektorn och välfärdsområdena JHL rf), ordförande Niko Simola (Löntagarorganisationen Pardia rf) samt överdirektör Anna-Maija Karjalainen till 16.3.2017 och överdirektör Helena Tarkka från 16.3.2017. Som styrelsens sekreterare fungerade Tiina Tarma, direktör för juridiska ärenden. Styrelsen sammanträdde elva gånger år 2017.

1.2.3 PLACERINGSDELEGATIONEN

Placeringsdelegationen, som utses av VER:s styrelse, har till uppgift att utvärdera VER:s placeringsplan och placeringsverksamhetens utfall samt att ge ett utlåtande om dem till VER:s styrelse.

Placeringsdelegationen består av sakkunniga inom investeringsbranschen och ekonomiska experter. Ordförande för placeringsdelegationen var professor Eva Liljebloom, och vice ordförande var professor Vesa Puttonen. De övriga medlemmarna under räkenskapsperioden bestod av samhällsansvarsdirektör Liisa Jauri, verkställande direktör Hanna Kaleva, verkställande direktör Topi Piela, ekonom, FD Erik Valtonen samt EM Roger Wessman.

1.2.4 REVISORER

Finansministeriet tillsätter årligen revisorer för VER. År 2017 var dessa CGR Paula Pasanen och CGR, OFR Jorma Nurkkala från revisionsseminariet KPMG Oy.

1.3 Placeringsverksamhet

Enligt lag är det viktigt att man i placeringsverksamheten ser till att placeringarna är trygga, ger avkastning och kan omvandlas till pengar samt att de är diversifierade. Placeringsverksamheten utgår från de preciserade målen i den strategi som VER:s styrelse godkände i juni 2016. Realavkastningskravet anger utgångsläget för portföljens struktur och allokering. Grundallokeringen för placeringsportföljen fastställs i den årliga placeringsplanen. Grundallokeringen ska enligt de uppställda modellerna uppfylla de långsiktiga mål som satts upp för VER. På grund av de korta och medellånga marknadsfluktuationerna är grundallokeringen under ständig uppsikt.

VER:s styrelse fastställde i november 2016 VER:s placeringsplan och befogenheter inom placeringsverksamheten för år 2017. Före fastställandet av placeringsplanen hade styrelsen tagit del av placeringsdelegationens utlåtande om planen.

VER:s placeringsportfölj hade i slutet av 2017 ett marknadsvärde på 19,6 (18,8) miljarder euro. Vid utgången av året bestod 40,3 (46,0) procent av portföljen av ränteplaceringar, 47,5 (45,0) procent av aktieplaceringar och 9,5 (8,4) procent av övriga placeringar. Derivatens inverkan på allokeringen i portföljen var 2,7 (0,5) procent.

VER bedrev en framgångsrik placeringsverksamhet under rapporteringsåret. Avkastningen av placeringsportföljen var 6,6 (6,7) procent till verkligt värde under 2017. Avkastningen har beräknats som kapitalviktad avkastning enligt rekommendationerna av FI:s och TELA:s rapporteringsgrupp för placeringar. Från avkastningen har man avdragit kostnaderna för placeringsverksamheten, som uppgick till 7,0 (7,0) miljoner euro år 2017. Den effektiva genomsnittliga kostnaden för statsskulden var 1,2 (1,4) procent under rapporteringsåret. Nettointäkterna av placeringsverksamheten till verkligt värde var 1 220,9 (1 189,5) miljoner euro.

Sharpe-talet för placeringsportföljen (exklusive icke-likvida placeringar) var 1,8 (0,9), volatiliteten 3,6 (7,8) och beta 0,9 (1,0) procent.

Placeringsdelegationen bedömde utfallet av VER:s placeringsverksamhet och gav ett utlåtande om det. Delegationen konstaterade att VER har iakttagit de centrala riktlinjerna i placeringsplanen väl och bedrivit en mycket framgångsrik placeringsverksamhet år 2017. VER:s portfölj gick riskmässigt sett helt i linje med sitt jämförelseindex men förlorade dock knappt mot det mätt enligt den totala avkastningen. Mätt enligt den risk-korrigerade mätaren (Sharpe-talet) överträffade portföljen jämförelseindexet. Delegationen ansåg att portföljen gav en bra totalavkastning med tanke på marknadsförhållandena. Särskild vikt fästes vid VER:s avkastning på lång sikt, som kumulativt sett under de senaste fem och tio åren klart överstiger den effektiva genomsnittskostnaden för statens skuld.

Placeringsdelegationen noterade i sitt utlåtande också det att framför allt de onoterade aktierna, kapitalfonderna och infrastrukturfonderna gav den högsta avkastningen i portföljen. De likvida ränteplaceringarna slog sitt jämförelseindex både absolut sett och med beaktande av riskkorrigeringen, medan de noterade aktierna inte riktigt nådde upp till sitt index absolut sett men slog det i en riskkorrigerad jämförelse. Riskerna i anslutning till portföljen och dess delportföljer hölls mycket begränsade med hjälp av riskmätare. Slutligen konstaterade delegationen att de uppföljda nyckeltalen ger en tillräcklig bild av portföljens avkastnings- och riskutveckling för dess olika delkomponenter.

1.3.1 RÄNTEPLACERINGAR

1.3.1.1 LIKVIDA RÄNTEPLACERINGAR

Den likvida ränteportföljen gav 2017 en avkastning på 2,0 procent och dess riskkorrigerade marknadsvärde uppgick i slutet av året till 7,7 miljarder euro. Ränteportföljens duration var hela året lägre än den neutrala durationen.

I början av året fluktuerade i synnerhet de europeiska räntorna kraftigt på grund av politiska osäkerheter och ovissheten kring Europeiska centralbankens framtida penningpolitik. Efter att de politiska orosmolnen börjat skingra sig spekulerades det på marknaden kring att ECB:s köpprogram ska avslutas trots de måttfulla inflationsutsikterna. På räntemötet i oktober meddelade ECB att banken halverar sitt köpprogram från 60 miljarder till 30 miljarder efter årsskiftet och att köpprogrammet förlängs med minst nio månader. Det uppgavs att den första räntehöjningen kommer att ske först en lång tid efter att köpprogrammet upphört.

I USA har det varit ganska lugnt på räntemarknaden trots centralbankens (FED) räntehöjningar i mars, juni och december. FED började minska balansräkningen i oktober och indikerade att räntorna kommer att höjas tre gånger också under 2018. Mot slutet av året följde man på marknaden förutom FED-ordförande valet även skattereformens framskridning och hur den påverkar räntorna.

Den höga likviditeten, centralbankernas köpprogram, de låga avkastningarna på statslån på de utvecklade marknaderna, den ekonomiska tillväxten som börjar visa tecken på återhämtning och

den måttfulla inflationen främjade marknaden för företagslån och tillväxtmarknaderna. Räntorna och risktilläggen sjönk mycket lågt, vilket under 2017 syntes framför allt som en utmärkt avkastning på placeringar på tillväxtmarknaden och företagslån med en kreditvärdighet som ligger under investeringsnivån.

Bland VER:s likvida ränteplaceringar stod tillväxtländernas låneområden för den bästa avkastningen. Alla underportföljer gav en positiv avkastning, med undantag av penningmarknadsportföljen.

De direkta ränteplaceringarnas andel av hela den likvida ränteportföljen uppgick vid årets slut till cirka 59,0 (61,5) procent. I slutet av 2017 hade fonden direkta ränteplaceringar i 271 (300) förbindelser och andelar i 42 (38) fonder.

1.3.1.2 ÖVRIGA RÄNTEPLACERINGAR

VER:s övriga ränteplaceringar bestod av placeringar i private credit-fonder. Fonderna i portföljen är huvudsakligen kapitalfonder, och fonderna placerar i icke-likvida lån.

På marknaden för icke-likvida lån var 2017, i likhet med åren innan, ett relativt livligt år. Ett oroväckande drag i utvecklingen på marknaden har varit att bolagens skuldkvoter ökat samtidigt som mindre strikta lånevillkor än tidigare börjat tillämpas i fråga om större bolag. Portföljen avkastade 7,3 (2,4) procent under år 2017. Under årets lopp placerade VER i två nya fonder (ca 75 miljoner euro). Andelen öppna placeringsförbindelser var 241 (199) miljoner euro i slutet av året.

I slutet av året var private credit-placeringarnas vikt i VER:s portfölj 1,0 (1,2) procent.

1.3.2 AKTIEPLACERINGAR

1.3.2.1 NOTERADE AKTIEPLACERINGAR

År 2017 blev ett bra år för aktieplaceringarna utan några nämnvärda större fluktuationer på aktiemarknaden i motsats till tidigare år. Aktieportföljen, som innehåller VER:s börsnoterade aktier och fondandelar, gav en avkastning på 11,0 (9,7) procent. Alla delportföljer gav en positiv avkastning. Den klart bästa avkastningen kom från tillväxtmarknaderna.

År 2017 var det synnerligen lugnt på finansmarknaden jämfört med tidigare år. Risksentimentet hölls på en hög nivå under hela året, och aktiemarknaden besparades från större fluktuationer. Börsbolagens resultat tillväxt var genomgående starkare än väntat, vilket främjade en positiv aktieutveckling. Under årets lopp ökade de geopolitiska spänningarna ännu mer, framför allt beträffande situationen i Nordkorea, men inte heller detta undergrävde det starka risksentimentet. Eftersom också räntorna hölls på en låg nivå blev 2017 ett mycket positivt år för aktieplaceringarna. Värderingsnivåerna har givetvis stigit i och med den positiva utvecklingen på aktiemarknaden under de senaste åren, och i vissa fall överstiger värderingsnivåerna redan tydligt medeltalen på längre sikt. Den direkta avkastning som aktierna ger i form av dividender

ligger emellertid alltjämt på en attraktiv nivå jämfört med många andra placeringskategorier.

Aktieportföljens värde, beräknat enligt marknadsvärdet, steg från 8,0 miljarder euro vid årsskiftet till 8,6 miljarder euro. Andelen direkta placeringar i aktieportföljen var vid årets slut 28,5 (30,2) procent, och andelen fondplaceringar var 71,5 (69,8) procent. I slutet av året hade VER direkta placeringar i 103 (109) bolag och andelar i 59 (62) olika fonder.

1.3.2.2 ÖVRIGA AKTIEPLACERINGAR

VER:s övriga aktieplaceringar inbegrep i slutet av räkenskapsperioden placeringar i kapitalfonder, onoterade aktier och börsnoterade fastighetsfonder (REIT). I slutet av året stod de övriga aktieplaceringarna för 3,7 (2,4) procent av VER:s portfölj.

Den positiva utvecklingen på aktiemarknaden bidrog till den goda avkastningen på kapitalplaceringar under år 2017. Ett antal lyckade lösgöringar och portföljbolagens höjda värderingsnivåer ledde till att avkastningen för hela året nådde upp till 16,1 (9,0) procent. Avkastningen minskade i viss mån till följd av den kostnadsökning som orsakades av de nya placeringsförbindelserna (s.k. J-kurveeffekt). Under årets lopp gjordes placeringar i sex nya fonder (cirka 266 miljoner euro). Andelen öppna placeringsförbindelser var 500 (379) miljoner euro vid årets slut.

I de onoterade aktieplaceringarna ingick VER:s placeringar i SATO Abp, Logicor Oy och Suomi Power Networks Oy. I slutet av året lösgjorde sig VER från Logicor Oy i likhet med de övriga ägarerna. Den sammanlagda avkastningen på bolagen var 23,6 (11,4) procent. Vid årets slut förvärvade VER tillsammans med Macquarie Infrastructure and Real Assets och Allianz nätbolaget Elenia. Affären torde slutföras under våren 2018.

VER har från början av 2017 gett de börsnoterade fastighetsfonderna större vikt i portföljen. Den positiva utvecklingen på fastighetsmarknaden återspeglade sig också i avkastningen på börsnoterade fastighetsfonder. Under årets lopp placerade VER sammanlagt cirka 150 miljoner euro netto i börsnoterade fastighetsfonder.

1.3.3 ÖVRIGA PLACERINGAR

VER:s övriga placeringar omfattar placeringar i reallgångsfonder (fastighets- och infrastrukturfonder) samt hedgefonder och riskpremiestrategier. I slutet av 2017 uppgick de övriga placeringarnas marknadsvärde till 1 860 (1 579) miljoner euro, och deras andel av VER:s portfölj var 9,5 (8,4) procent. Fastighetsplaceringarnas andel av de placerade medlen var 2,9 (2,9), infrastrukturplaceringarnas andel 1,2 (1,4), hedgefondernas andel 3,6 (3,5) och riskpremiefondernas andel 1,5 (0,7) procentenheter.

Fastighetsmarknaden fortsatte att i likhet med tidigare år utvecklas i en positiv riktning framför allt i Europa. Fastighetsplaceringarnas avkastning (inklusive avkastningen på börsnoterade fastighetsfonder, som ingår i aktieplaceringarna) för hela året upp-

gick till 7,4 (11,9) procent. Under årets lopp gjordes tre nya fondplaceringar (191 miljoner euro), och andelen öppna placeringsförbindelser var 365 (255) miljoner euro vid årets slut.

Infrastrukturplaceringarna gav en mycket bra avkastning tack vare några utmärkta lösgöringar från äldre fonder och goda dividendintäkter. Avkastningen för hela året var 14,8 (13,8) procent. Under årets lopp gjordes en placering i en ny fond (cirka 58 miljoner euro). Andelen öppna placeringsförbindelser var 241 (244) miljoner euro vid årets slut.

Hedgefonderna avkastade 4,8 (1,0) procent år 2017. Avkastningen ökade rätt så jämnt under hela året. Den bästa avkastningen kom från kvantitativa fonder och sådana fonder som koncentrerar sig på företagsarrangemang. Den svåraste perioden upplevde makrofonderna på de utvecklade marknaderna. Kostnaden för valutaskydd minskade avkastningen avsevärt i och med att största delen av fonderna är USD-denominerade.

Avkastningen på riskpremieplaceringar för 2017 var 1,4 procent. I fråga om riskpremiestrategierna var 2017 ett bra år för trendföljning och försäljning av volatilitet. Value-strategierna, framför allt på aktiesidan, gav en dålig avkastning under årets lopp.

1.3.4 ANVÄNDNING AV DERIVAT

VER använder sig av valuta-, ränte-, aktie- och råvaruderivat i sin verksamhet. År 2017 bestod derivatresultatet till största delen av valuta- och aktiederivat som använts i skyddande syfte. VER skyddar i regel valutarisken i anslutning till sina ränteplaceringar och övriga placeringar fullt ut. I fråga om aktierisken tillämpades ett taktiskt skydd år 2017.

1.4 Analys av bokslutskalkylerna

1.4.1 INTÄKTS- OCH KOSTNADSKALKYL

VER:s intäkter består av pensionsavgifterna för de arbetsgivare och arbetstagare som omfattas av statens pensionssystem och den därmed jämförbara premieinkomsten samt av avkastningen på placeringsverksamheten.

I pensionsavgifter och därmed jämförbara inkomster inflöt under hela räkenskapsperioden sammanlagt 1 426,8 (1 497,9) miljoner euro, varav 617,3 (648,2) miljoner euro inflöt från statens ämbetsverk och inrättningar, 366,2 (416,4) miljoner euro i form av andra pensionsavgiftsintäkter huvudsakligen från kommuner och universitet samt 390,8 (380,6) miljoner euro i form av arbetstagarers pensionsavgifter. Därtill inflöt 13,4 (10,1) miljoner euro i arbetslöshetsförsäkringsavgifter och 39,0 (42,5) miljoner euro i överföringsavgifter.

Pensionsavgiftsintäkterna var sammanlagt 71,1 miljoner euro mindre än år 2016. Minskningen beror på att den genomsnittliga pensionsavgiften sjönk från 24,1 procent år 2016 till 23,6 procent år 2017 och på att den totala lönesumman inom statens pensions-

system minskade. Det senare beror i sin tur i hög grad på personalminskningar men också på att flera statliga verk bolagiserats och överförts till det privata pensionssystemet.

En annan bidragande orsak till att pensionsavgiftsintäkterna minskade avsevärt under räkenskapsperioden var att ett fel som funnits i redovisningssystemet för statens pensionsavgift under åren 2013–2015 korrigerades. Felet hade uppstått i samband med att redovisningssystemet reviderades vid Statskontoret år 2012. Det ledde till att statens pensionsavgift var en dryg procentenhet för hög under de tre nämnda åren. Finansministeriet bestämde hösten 2015 att felet ska korrigeras så att man sänker statens pensionsavgift med ett belopp som motsvarar felet, dvs. sammanlagt 202 miljoner euro, åren 2016–2018. För år 2017 genomfördes korrigeringen så att den genomsnittliga pensionsavgiften sänktes med cirka 1,1 procentenheter.

Intäkterna i intäkt- och kostnadskalkylen bestod av försäljningsvinster för aktier och andelar, 302,6 (240,1) miljoner euro, och finansiella intäkter, 735,4 (591,8) miljoner euro. De finansiella intäkterna inbegriper ränteutgifter, dividender, vinster och förluster, netto, av försäljning av obligationer, intäkter av derivat och andra intäkter. Kostnaderna bestod av försäljningsförluster för aktier och andelar på 5,6 (7,6) miljoner euro och finansiella kostnader på 328,8 (248,9) miljoner euro. Nedskrivningar för finansiella kostnader har bokats för värdepapper, derivatförluster och andra finansiella kostnader. Eftersom VER inte har något lån inkluderar de finansiella kostnaderna inga räntekostnader. En redogörelse för bokförings- och bokslutsprinciperna för placeringsverksamheten finns i noterna till bokslutet.

VER:s rörelsekostnader uppgick år 2017 till sammanlagt 7,0 (7,0) miljoner euro. Av kostnaderna var 2,9 (3,0) miljoner euro personalkostnader och 4,1 (4,1) miljoner euro andra kostnader. Som organisation strävar VER efter att ha en så kostnadseffektiv verksamhet som möjligt. Rörelsekostnaderna var i förhållande till fondens värde 0,04 (0,04) procent.

1.4.2 BALANSRÄKNING

Balansomslutningen för Statens Pensionsfond i slutet av 2017 var 15,3 (15,0) miljarder euro. Den största tillgångsposten i balansräkningen är anläggningstillgångar och övriga långfristiga placeringar, vilkas bokföringsvärde uppgår till 13,7 (13,4) miljarder euro. VER bedriver en långsiktig verksamhet med placering av pensionsmedel i syfte att bereda sig för statens framtida pensionsutgifter. Av denna anledning upptas långsiktiga placeringar, dvs. aktier, fondandelar och obligationer, i tillgångsgruppen Anläggningstillgångar och övriga långfristiga placeringar i bokföringen.

I balansräkningen upptas kortfristiga placeringar, dvs. bank- och företagscertifikat och depositioner, i tillgångsgruppen Värdepapper ingående i finansieringstillgångarna och övriga kortfristiga placeringar. Bokföringsvärdet av dessa uppgick vid årets slut till

1,0 (1,0) miljarder euro. Fondens bankfordringar uppgick till 0,4 (0,4) miljarder euro.

Överföringen av medel till statsbudgeten har varit en central faktor som reglerat VER:s tillväxt. Beloppets storlek fastställs i lag och utgör 40 procent av statens årliga pensionsutgift. År 2017 uppgick det överförda beloppet till 1 827,4 (1 790,2) miljoner euro. Överföringen till statsbudgeten ökade år 2017 med 37,1 miljoner euro jämfört med år 2016 som en direkt följd av att statens pensionsutgifter ökade. Fram till slutet av 2017 har sammanlagt 30,3 miljarder euro av VER:s medel överförts till statsbudgeten.

Statens pensionsansvar uppgick i slutet av rapporteringsåret till 92,6 (93,0) miljarder euro. Med pensionsansvar avses kapitalvärdet av de pensionsrätter som influerades inom statens pensionskydd före 31.12.2017. Sedan början av 2013 har Keva stått för beräkningen av statens pensionsansvar. Fonderingsmålet för VER är enligt lag 25 procent av pensionsansvaret. I slutet av 2017 var fonderingsgraden 21 (20) procent. Placeringsintäkterna, pensionsavgiftsintäkterna, de medel som överförs till statsbudgeten samt pensionsansvarets utveckling inverkar på hur väl VER uppnår sitt fonderingsmål.

1.5 Personalen

VER:s styrelse utnämner verkställande direktören och de direktörer som är understödda honom eller henne, och verkställande direktören utnämner den övriga personalen. Ledningens nominerings- och löneärenden bereds av styrelsens nominerings- och ersättningsutskott. Juris doktor Timo Viherkenttä var verkställande direktör för VER. Ledningsgruppen bestod dessutom av ranteplaceringsdirektör EM Mikko Räsänen, aktieplaceringsdirektör EM Jan Lundberg, placeringsdirektör (övriga placeringar) PM Maarit Säynevirta, direktör för juridiska ärenden, jur.kand. Tiina Tarna och placeringsdirektör (positionsförvaltning) EM Sami Lah-tinen.

I slutet av 2017 hade VER 24 fast anställda i tjänsteförhållande (24 år 2016). I slutet av rapporteringsåret var två av dessa tjänstlediga, och VER hade två visstidsanställda personer i tjänsteförhållande. Omsättningen bland VER:s fast anställda personal har varit obetydlig: år 2017 avgick ingen person. (År 2016 avgick en person med ålderspension. Samtidigt minskade antalet tjänster vid VER med en.)

Av den ordinarie personalen hade hela 87,5 (88,0) procent åtminstone högre högskoleexamen och de övriga åtminstone lägre högskoleexamen. Det fanns ingen skillnad mellan kvinnornas och männens utbildningsstruktur. Utbildningsnivån har varit hög under hela den tid fonden har varit verksam.

VER satsar på medarbetarnas utbildning och sporrar dem till att upprätthålla och förbättra sin yrkeskunskap. VER:s medarbetare är engagerade i att utveckla sig själva och deltar i yrkesutbildning. Förutom kurser om placeringsmarknaden och placeringsinstrument deltog medarbetarna år 2017 även i förvaltnings- och ekonomikurser.

VER följer upp hur personalen trivs på sin arbetsplats årligen med hjälp av en VMBaro-enkät. Medeltalet av barometersvaren under rapporteringsåret var 3,7 (3,7) på skalan 1–5. Arbetstrivseln har hela tiden varit högre vid VER än i staten i genomsnitt. År 2017 uppgick sjukfrånvaron till 59 (92) dagar, och i de flesta fallen var det fråga om korta sjukfrånvaroperioder på 1–3 dagar.

Som arbetsgivare strävar VER efter att trygga medarbetarnas och arbetsgemenskapens utveckling och främjar dessutom personalens arbetshälsa. År 2017 fästes allt mer vikt vid arbetets flexibilitet. Under rapporteringsåret ökade andelen distansarbete. VER:s företagshälsovård har organiserats via Mehiläinen Oy, och samarbetet med företagshälsovården har utvecklats på olika sätt.

1.6 Utlåtande om utvärdering och bekräftelse gällande den interna kontrollen

1.6.1 INTERN KONTROLL

VER:s ledning svarar för att ändamålsenliga verksamhetsätt för fondens ekonomi och verksamhetens omfattning, innehåll och därmed anknutna risker tillämpas och att intern kontroll har ordnats vid VER. Syftet med den interna kontrollen är att säkerställa att VER:s verksamhet sköts effektivt och ändamålsenligt, att riskhanteringen har organiserats, att rapporteringen om verksamheten är pålitlig och att alla relevanta lagar, bestämmelser, anvisningar och befogenheter iakttas.

Bestämmelser om VER:s verksamhet finns i en speciell lag om pensionsfonden. VER:s arbetsordning fastställs av finansministeriet, som också tillsätter styrelsen och revisorerna för VER. Styrelsen ansvarar för fonden och ser till att bokföringen, den interna kontrollen och riskhanteringen organiseras på ett ändamålsenligt sätt. Styrelsen fastställer VER:s reglemente, centrala verksamhetsregler och instruktioner som gäller hela personalen. Dessutom fastställer styrelsen årligen placeringsplanen och fullmakterna för placeringsverksamheten, och övervakar att placeringsverksamheten genomförs. Ledningen för VER ansvarar för hur placeringsverksamheten genomförs och rapporterar till styrelsen. Personalens verksamhet övervakas av verkställande direktören.

1.6.2 INTERN REVISION

Den interna revisionen hjälper VER att uppnå sina mål. VER:s interna revision genomfördes under år 2017 av de externa oberoende tjänsteleverantörerna Ernst & Young Ab och BDO Ab. Styrelsen godkänner den årliga planen för intern revision, som omfattar den interna revisionens fokusområden och de preliminära revisionsobjekten. År 2017 synades riskhanteringen av placeringsverksamheten samt interna anvisningar och compliance som separata revisionsobjekt.

1.6.3 RISKHANTERING

För att säkerställa en effektiv riskhantering beslutar VER:s styrelse varje år om en riskhanteringsplan för fonden och, från och

med år 2016, i samband med den också om en beredskapsplan för fonden. Vid VER kontrollerar och utvecklar man kontinuerligt de olika funktionernas processer ur riskhanteringsynvinkel. I syfte att förbättra riskhanteringen inom placeringsverksamheten inleddes hösten 2017 en upphandling av portföljförvaltningstjänster, då man beslutade att utvidga de samlade tjänster som för tillfället används genom att inkludera ett separat riskhanterings- och analysverktyg i upphandlingen.

1.6.4 DEN INTERNA KONTROLLENS OCH DEN DÄRI INGÅENDE RISKHANTERINGENS ÄNDAMÅLSENLIGHET OCH TILLRÄCKLIGHET

Utifrån de övervakningsåtgärder och riskkartläggningar samt den interna revision som VER:s ledning utfört är VER:s interna kontroll tillräcklig och ändamålsenligt ordnad och fyller de mål som fastställs i 69 § i förordningen om statsbudgeten. Den interna kontrollen utvecklas och effektiviseras kontinuerligt på basis av eventuella observerade brister i övervakningen och speciellt enligt de åtgärdsrekommendationer som den interna revisionen lägger fram.

STATENS PENSIONSFFONDS INTÄKTS- OCH KOSTNADSKALKYL

	1.1–31.12.2017		1.1–31.12.2016	
VERKSAMHETSINTÄKTER				
Övriga verksamhetsintäkter				
Försäljningsvinst på aktier och andelar	302 552 278,63		240 069 715,86	
Intäkter av pensionsavgifter från statens ämbetsverk och inrättningar	617 297 070,35		648 227 569,64	
Övriga intäkter av pensionsavgifter	366 225 556,83		416 394 097,84	
Arbetstagarnas pensionsavgifter	390 845 050,98		380 638 025,19	
Intäkter av arbetslöshetsförsäkringsavgifter	13 439 736,72	1 690 359 693,51	10 145 075,29	1 695 474 483,82
KOSTNADER FÖR VERKSAMHETEN				
Material, förnödenheter och varor				
Inköp under räkenskapsperioden	49 186,18		66 514,31	
Personalkostnader	2 921 177,84		2 965 481,73	
Hyror	298 038,43		305 008,85	
Inköp av tjänster	3 499 859,67		3 441 247,68	
Övriga kostnader				
Övriga kostnader	276 765,38		249 320,74	
Försäljningsförluster på aktier och andelar	5 571 653,56		7 632 957,73	
Avskrivningar	4 923,31	-12 621 604,37	4 923,31	-14 665 454,35
ÅTERSTOD I		1 677 738 089,14		1 680 809 029,47
FINANSIELLA INTÄKTER OCH KOSTNADER				
Finansiella intäkter	735 372 085,28		591 838 379,56	
Finansiella kostnader	-328 781 344,77	406 590 740,51	-248 868 237,56	342 970 142,00
ÅTERSTOD II		2 084 328 829,65		2 023 779 171,47
ÖVERFÖRINGSEKONOMINS INTÄKTER OCH KOSTNADER				
Intäkter				
Övergångsavgifter		39 010 350,59		42 540 239,51
ÅTERSTOD III		2 123 339 180,24		2 066 319 410,98
RÄKENSKAPSPERIODENS INTÄKTS-/KOSTNADÅTERSTOD		2 123 339 180,24		2 066 319 410,98

STATENS PENSIONSFRONDS BALANSRÄKNING

AKTIVA	31.12.2017		31.12.2016	
ANLÄGGNINGSTILLGÅNGAR OCH ÖVRIGA LÅNGFRISTIGA PLACERINGAR				
MATERIELLA TILLGÅNGAR				
Inventarier		4 717,25		9 640,56
VÄRDEPAPPER INGÅENDE I ANLÄGGNINGSTILLGÅNGAR OCH ÖVRIGA LÅNGFRISTIGA PLACERINGAR				
Köp av obligationer i euro	2 757 301 990,17		2 929 614 813,98	
Övriga långfristiga placeringar i euro	7 440 094 208,50		6 998 850 498,48	
Köp av obligationer i valuta	733 991 954,13		875 020 114,78	
Övriga långfristiga placeringar i valuta	2 754 250 061,44	13 685 638 214,24	2 638 707 454,86	13 442 192 882,10
ANLÄGGNINGSTILLGÅNGAR OCH ÖVRIGA LÅNGFRISTIGA PLACERINGAR SAMMANLAGT		13 685 642 931,49		13 442 202 522,66
OMSÄTTNINGS- OCH FINANSIERINGSTILLGÅNGAR				
LÅNGFRISTIGA FORDRINGAR				
Långfristiga fordringar		256 162,01		10 000,00
KORTFRISTIGA FORDRINGAR				
Resultatregleringar	141 378 578,57		147 730 635,69	
Övriga kortfristiga fordringar	23 392 459,69	164 771 038,26	42 229 864,82	189 960 500,51
VÄRDEPAPPER INGÅENDE I FINANSIERINGSTILLGÅNGARNA OCH ÖVRIGA KORTFRISTIGA PLACERINGAR				
Köp av obligationer i euro	631 250 109,06		570 369 201,04	
Köp av obligationer i valuta	399 676 288,46	1 030 926 397,52	400 207 145,17	970 576 346,21
KASSA, BANKTILLGODOHAVANDEN OCH ÖVRIGA FINANSIERINGSMEDEL				
Övriga bankkonton		437 033 405,76		402 046 668,90
OMSÄTTNINGS- OCH FINANSIERINGSTILLGÅNGAR SAMMANLAGT		1 632 987 003,55		1 562 593 515,62
AKTIVA SAMMANLAGT		15 318 629 935,04		15 004 796 038,28

PASSIVA	31.12.2017		31.12.2016	
EGET KAPITAL				
Fondens kapital	-28 470 731 439,99		-26 680 484 066,47	
Förändring av kapitalet under tidigare räkenskapsperioder	43 451 506 837,39		41 385 187 426,41	
Budgetöverföringar	-1 827 394 015,51		-1 790 247 373,52	
Räkenskapsperiodens intäcks-/kostnadsåterstod	2 123 339 180,24	15 276 720 562,13	2 066 319 410,98	14 980 775 397,40
FRÄMMANDE KAPITAL				
KORTFRISTIGT				
Leverantörsskulder	229 863,44		207 694,14	
Poster som ska redovisas vidare	117 920,91		116 677,36	
Passiva resultatregleringar	9 023 003,36		7 150 795,22	
Övriga kortfristiga skulder	32 538 585,20	41 909 372,91	16 545 474,16	24 020 640,88
FRÄMMANDE KAPITAL SAMMANLAGT		41 909 372,91		24 020 640,88
PASSIVA SAMMANLAGT		15 318 629 935,04		15 004 796 038,28

STATENS PENSIONSFRONDS FINANSIERINGSANALYS

	1.1–31.12.2017	1.1–31.12.2016
EGEN VERKSAMHET		
Försäljning av tjänster, hyror, bruksersättningar och övriga verksamhetsintäkter	1 387 774 147,61	1 470 564 507,07
Ränteintäkter och intäktsföring av vinst	741 757 391,67	602 045 820,36
Utgifter för köp av varor och tjänster	-3 929 758,18	-3 921 987,11
Personalutgifter	-2 946 935,84	-2 942 216,37
Övriga utgifter	-171 922,18	-144 304,18
KASSAFLÖDE FÖR EGEN VERKSAMHET	2 122 482 923,08	2 065 601 819,77
ÖVERFÖRINGSEKONOMIN		
Överföringsekonomin intäkter	39 010 350,59	42 540 239,51
ÖVERFÖRINGSEKONOMINS KASSAFLÖDE	39 010 350,59	42 540 239,51
INVESTERINGAR		
Placeringar i värdepapper *)	-572 147 290,92	-187 633 255,02
Försäljningsvinster på placeringar	296 980 625,07	232 436 758,13
Beviljade lån **)	18 591 243,12	-1 440 384,13
INVESTERINGARNAS KASSAFLÖDE	-256 575 422,73	43 363 118,98
FINANSIERING		
Ändring av eget kapital	-1 827 394 015,51	-1 790 247 373,52
Ändring av skuld	17 812 952,74	19 537 296,28
FINANSIERINGENS KASSAFLÖDE	-1 809 581 062,77	-1 770 710 077,24
ÄNDRING AV LIKVIDA MEDEL	95 336 788,17	380 795 101,02
LIKVIDA MEDEL 1.1	1 372 623 015,11	991 827 914,09
LIKVIDA MEDEL 31.12	1 467 959 803,28	1 372 623 015,11

*) De finansiella kostnaderna beaktas i punkten placeringar i värdepapper.

**) Beviljade lån innehåller ändringen av ränte- och källskattefordringar relaterade till placeringar.

BILAGORNA TILL BOKSLUTET

Bilaga 1 till Statens Pensionsfonds bokslut: Principer för upprättande av bokslut och uppgifternas jämförbarhet

Bokslutet för Statens Pensionsfond upprättas med iakttagande av lagen och förordningen om statsbudgeten samt finansministeriets och statskontorets föreskrifter och anvisningar. Intäkts- och kostnadskalkylen, balansräkningen, finansieringsanalysen och noterna har uppgjorts i enlighet med den föreskrift som finansministeriet utfärdade 19.1.2016 (TM 1602) gällande scheman för bokslutet för statliga fonder utanför budgeten och de uppgifter som ska ingå i bilagorna till bokslutet.

1) Ändringar som berör budgetering och principerna för upprättande av bokslut samt uppgifternas jämförbarhet

Statens Pensionsfonds bokföring sköts av Servicecentret för statens ekonomi- och personalförvaltning (Palkeet). Värdepappersbokföringen sköts av OP Kapitalförvaltning Ab och bokföringen av pensionsavgiftsintäkterna av Keva. Bägge delbokföringar förs månatligen in i VER:s huvudbokföring i Palkeet.

Uppgifterna för bokslutsåret är jämförbara med föregående års uppgifter.

2) Valutakurs som använts vid omvandling av fordringar och skulder samt övriga förbindelser i utländsk valuta till euro

Likvida medel, bankfordringar, övriga finansiella tillgångar samt kortfristiga fordringar och skulder i utländsk valuta har omvandlats till euro enligt den kurs som Europeiska Centralbanken (ECB) publicerade på årets sista bankdag.

Valuta	ECB:s kurs 31.12.2017
USD (US-dollar)	1,1993
JPY (japanska yen)	135,01
GBP (engelska pund)	0,8872
SEK (svenska kronor)	9,8438
DKK (danska kronor)	7,4449
CHF (schweiziska franc)	1,1702
NOK (norska kronor)	9,8403

Statens Pensionsfonds långfristiga placeringar i utländsk valuta ingår i anläggningstillgångarna. Placeringarna har i regel värderats till valutakursen vid anskaffningstidpunkten med undantag av de valutadenominerade placeringar vars bokföringsvärde har sänkts.

3) Värderings- och periodiseringsprinciper och -förfaranden som tillämpats vid upprättandet av bokslutet

BOKFÖRINGSVÄRDET PÅ LÅNGFRISTIGA PLACERINGAR

Statens Pensionsfond bedriver en långsiktig verksamhet med placering av pensionsmedel i syfte att bereda sig för statens framtida pensionsutgifter. Därför upptas långsiktiga placeringar, dvs. aktier, fondandelar och obligationer, i tillgångsgruppen Anläggningstillgångar och övriga långfristiga placeringar i bokföringen.

Aktier och fondandelar upptas i balansräkningen i huvudsak till beloppet av de rörliga utgifter som orsakas av anskaffningen. Obligationer upptas i balansräkningen till den periodiserade anskaffningsutgiften, varvid skillnaden mellan obligationens nominella värde och anskaffningsutgiften (emissionsdifferensen) periodiseras såsom ränteintäkt eller minskning av denna under obligationens löptid. Motposten anges som minskning eller ökning av anskaffningsutgiften.

Placeringarnas anskaffningsutgift räknas med tillämpande av medelpriset.

BOKFÖRINGSVÄRDET PÅ KORTFRISTIGA PLACERINGAR

I balansräkningen upptas kortfristiga placeringar, dvs. bank- och företagscertifikat och depositioner, i tillgångsgruppen Värdepapper ingående i finansieringstillgångarna och övriga kortfristiga placeringar. Bank- och företagscertifikat upptas till den periodiserade anskaffningsutgiften och depositioner till den ursprungliga anskaffningsutgiften.

BOKFÖRINGSVÄRDET PÅ ANDRA TILLGÅNGAR ÄN PLACERINGAR

Immateriella tillgångar samt maskiner, utrustning och inventarier upptas i balansräkningen till anskaffningsutgiften minskat med avskrivningar enligt plan.

BOKFÖRINGSVÄRDET PÅ FORDRINGAR

Fordringar upptas i balansräkningen till det nominella värdet eller till ett sannolikt värde som är permanent lägre än det nominella värdet.

UPPSKRIVNINGAR OCH NEDSKRIVNINGAR

VER:s placeringstillgångar värderas normalt till anskaffningspriset i enlighet med statens bokföringsföreskrifter.

Långfristiga placeringar hör till anläggningstillgångarna. Där för görs inga nedskrivningar med anledning av kursfluktuationer, såvida värdeminskningen inte kan anses vara bestående och väsentlig. Nedskrivningar bokades för första gången i bokslutet för år 2008 och därefter i boksluten för åren 2009-2016. I bokslutet för år 2017 har nedskrivningar för finansiella kostnader bokats till ett belopp av totalt 17 593 036,21 euro för sådana värdepapper vars marknadsvärde 31.12.2017 var mer än 50 procent lägre än bokföringsvärdet.

Enligt ett utlåtande av Statens bokföringsnämnd är det inte förenligt med god bokföringssed i statsbokföringen att återföra en nedskrivningsavskrivning på anskaffningsutgiften för långfristiga placeringar.

Det är möjligt att göra en uppskrivning på placeringarna, förutsatt att värdepapprets sannolika överlåtelsepris är bestående väsentligt högre än anskaffningsutgiften. Inga uppskrivningar har gjorts.

PLACERINGARNAS VERKLIGA VÄRDE

Som verkligt värde på aktier och fondandelar samt obligationer som noteras på den officiella värdepappersbörsen eller som i övrigt är föremål för offentlig handel har använts den sista under fortlöpande handel noterade köpkursen på bokslutsdagen. Om bokslutsdagen inte är en börsdag har man använt motsvarande kurs dagen innan. Penningmarknadsplaceringar har värderats utifrån euribornoteringarna på månadens sista bankdag.

Som verkligt värde på andelar i placeringsfonder har man använt det värde på fondandelen som fondbolaget meddelat på årets sista värderingsdag. Som verkligt värde på kapitalfundsplaceringar har man använt ett värde som uträknats på basis av det värde på fondandelen som fonden senast meddelat.

Placeringar i utländsk valuta har värderats i den lokala valutan, och värden i utländsk valuta omräknas i euro enligt Europeiska centralbankens medelkurs på den sista bankdagen i månaden.

DERIVAT

Under räkenskapsperioden har VER använt aktie-, ränte- och valutaderivat samt swappar. I bokföringen och bokslutet har derivaten delats in i skyddande och icke-skyddande derivat enligt användningsändamål. Valutaderivaten har behandlats som skyddande och de övriga derivaten huvudsakligen som icke-skyddande derivat. Resultaten av alla stängda och förfallna derivat har bokförts till fullt belopp som resultatpåverkande. Vid tidpunkten för bokslutet har också orealiserade värdeförändringar på öppna, icke-skyddande derivat bokförts som resultatpåverkande.

I noterna till bokslutet har de öppna derivatavtalen värderats till marknadsvärde på bokslutsdagen eller, om sådant saknas, till

ett verkligt värde som uppskattats av utomstående parter. Kontanter som getts som säkerhet för derivatavtal har upptagits i balansräkningen som fordran. De ansvar som följer av derivatavtal och de säkerheter som ställts för derivathandel specificeras i noterna (bilagorna 10.4 och 10.5).

OMKOSTNADER OCH PENSIONSavgIFTSINTÄKTER

Siffrorna i Intäkts- och kostnadsalkylen, Pensionsavgiftsintäkterna från statens ämbetsverk och inrättningar samt Övriga pensionsavgiftsintäkter anges med avdrag för omkostnader. Omkostnaderna baserar sig på lagen om statens pensioner, och de har betalats till den kommunala pensionsanstalten. Beloppet av omkostnaderna fastställs årligen av finansministeriet, och det täcker verkställandet av pensionsskyddet. År 2017 var omkostnadsbeloppet sammanlagt 17,6 miljoner euro, och år 2016 var det 18,1 miljoner euro.

4) Intäkter och kostnader, budgetintäkter och -utgifter samt justering av fel som hänför sig till tidigare år, om de inte är av ringa betydelse

Statens Pensionsfond har inga justeringar som hänför sig till tidigare år.

5) Redogörelse för de väsentligaste transaktionerna efter bokslutsåret till den del som de inte uppges i verksamhetsberättelsen

Statens Pensionsfond känner inte till någon väsentlig transaktion efter bokslutsåret.

Bilaga 2 till Statens Pensionsfonds bokslut: Utfallet av dispositionsplanen för fondens medel eller av budgeten som fastställts för fonden

I lagen om statens pensionsfond fastställs att det från fonden årligen ska överföras till statsbudgeten ett belopp som utgör 40 procent av statens årliga pensionsutgift.

I budgeten för år 2017 hade man budgeterat som en överföring från Statens Pensionsfond ett belopp på 1 827 079 000,00 euro, och som slutlig överföring till budgeten fastställdes ett belopp på 1 827 394 015,51 euro (= 0,40 x 4 568 485 038,78 euro).

Bilaga 3 till Statens Pensionsfonds bokslut: Specifikation av personalkostnaderna

	2017	2016
Personalkostnader	2 507 297,34	2 513 787,18
Löner och arvoden	2 176 047,23	2 245 343,36
Resultatbaserade poster *)	331 250,11	268 443,82
Lönebikostnader	413 880,50	451 694,55
Pensionskostnader	392 179,11	401 267,59
Övriga lönebikostnader	21 701,39	50 426,96
Sammanlagt	2 921 177,84	2 965 481,73
	2017	2016
Naturaförmåner	48 140,13	55 220,05
Ledningen	12 577,70	14 895,55
Övrig personal	35 562,43	40 324,50
Semesterlöneskuld	442 034,79	465 965,44

*) De resultatbaserade posterna inkluderar resultatpremier till ett belopp av 172 150,64 euro för år 2016 och 159 099,47 euro för år 2017. En del av grunderna för 2016 års resultatpremier fastställdes först efter att bokslutet för året i fråga färdigställts, och därför har en resultatpremiepost som motsvarar dessa bokförts för år 2017. Resultatpremierna för år 2017 upptas som reserveringar i bokslutet. VER:s styrelse beslutar om resultatpremierna för 2017 på våren 2018, då alla jämförelseuppgifter som behövs för uträkningen av premierna finns att tillgå.

Ledningens löner och arvoden samt resultatbaserade poster

VER:s ledningsgrupp består av verkställande direktören, placeringsdirektörerna och direktören för juridiska ärenden. Ställföreträdare för verkställande direktören Timo Viherkenttä är placeringsdirektör Maarit Sällyvirta. Nominerings- och löneärenden som gäller verkställande direktören och den övriga ledningen behandlas av styrelsens nomineringsutskott och besluten fattas av VER:s styrelse.

Löner och resultatpremier till ledningsgruppen år 2017	
Verkställande direktören	242 803,71
Ränteplaceringsdirektören	143 639,21
Aktieplaceringsdirektören	151 925,32
Placeringsdirektören (övriga placeringar)	147 275,83
Placeringsdirektören (positionsförvaltning)	139 136,03
Direktören för juridiska ärenden	135 058,61

VER har sedan 2001 tillämpat en modell med resultatpremier som baserar sig på placeringsverksamhetens framgång. I enlighet med finansministeriets direktiv kan den årliga resultatpremierna motsvara högst två månaders lön. Resultatpremierna betalas under de två år som följer på det år då den fastställs. Ledningsgruppens löner och arvoden inkluderar resultatpremier för 2015 och 2016 som betalats år 2017 till ett sammanlagt belopp på 115 683,29 euro, av vilket verkställande direktörens andel var 30 809,54 euro.

Finansministeriet beslutar om månadsarvodet till VER:s styrelseledamöter. Månadsarvodena är 1 500 euro till ordföranden, 1 250 euro till vice ordföranden samt 750 euro till ledamöterna och experterna. Ersättare får månadsarvode (750 euro) endast för de månader då de deltar i möten. VER:s styrelse fattar beslut om arvoden till placeringsdelegationen. Mötesarvodet för ordföranden för placeringsdelegationen är 400 euro, och medlemmarnas mötesarvode är 300 euro. Styrelsens och placeringsdelegationens mötesarvoden uppgick till sammanlagt 85 100,00 euro.

Övriga förmåner

VER:s ledning och personal har haft mobiltelefonförmån samt lunch-, kultur- och arbetsresesedlar.

Ledningen eller personalen omfattas inte av pensionsarrangemang som avviker från statens pensionskydd.

Bilaga 4 till Statens Pensionsfonds bokslut: Grunderna för avskrivningar enligt plan och ändringarna i dem

Tillgångsgrupp	Avskrivningsmetod	Avskrivningstid år	Årlig avskrivning, %	Restvärde € eller %
Köpta ICT-program	Jämna avskrivningar	3	33,3	0 %
Övriga utgifter med lång verkningstid	Jämna avskrivningar	5	20	0 %
Datorutrustning och kringutrustning	Jämna avskrivningar	3	33,3	0 %
Kontorsmaskiner och anordningar	Jämna avskrivningar	5	20	0 %
Kommunikationsutrustning	Jämna avskrivningar	3	33,3	0 %
Telefoncentraler och övrig kommunikationsutrustning	Jämna avskrivningar	5	20	0 %
Övriga maskiner och anläggningar	Jämna avskrivningar	5	20	0 %
Inventarier	Jämna avskrivningar	6	16,67	0 %

Avskrivningarna enligt plan har beräknats enligt enhetliga principer vid Statens Pensionsfond och som jämna avskrivningar enligt anläggningstillgångarnas ekonomiska livstid på det ursprungliga anskaffningspriset.

Avskrivningstiderna har inte ändrats från året innan.

Bilaga 5 till Statens Pensionsfonds bokslut: Avskrivningar av anläggningstillgångar och övriga utgifter med lång verkningstid

Materiella tillgångar	Inventarier	Sammanlagt
Anskaffningsutgift 1.1.2017	29 498,54	29 498,54
Ökningar	0,00	0,00
Minskningar	0,00	0,00
Anskaffningsutgift 31.12.2017	29 498,54	29 498,54
Ackumulerade avskrivningar 1.1.2017	-19 857,98	-19 857,98
Ackumulerade avskrivningar på minskningar	0,00	0,00
Avskrivningar enligt plan under räkenskapsperioden	-4 923,31	-4 923,31
Avskrivningar avvikande från planen under räkenskapsperioden	0,00	0,00
Nedskrivningar under räkenskapsperioden	0,00	0,00
Ackumulerade avskrivningar 31.12.2017	-24 781,29	-24 781,29
Uppskrivningar	0,00	0,00
Bokföringsvärde 31.12.2017	4 717,25	4 717,25

Värdepapper ingående i anläggningstillgångar och övriga långfristiga placeringar	Obligationer i euro	Övriga långfristiga placeringar i euro	Obligationer i valuta	Långfristiga placeringar i valuta	Sammanlagt
Anskaffningsutgift 1.1.2017	2 929 614 813,98	7 190 769 707,59	875 020 114,78	2 649 677 064,15	13 645 081 700,50
Ökningar	1 669 081 378,61	1 203 442 843,92	261 467 391,59	729 389 468,78	3 863 381 082,90
Minskningar	-1 841 394 202,42	-753 720 485,48	-402 495 552,24	-616 664 183,54	-3 614 274 423,68
Anskaffningsutgift 31.12.2017	2 757 301 990,17	7 640 492 066,03	733 991 954,13	2 762 402 349,39	13 894 188 359,72
Ackumulerade avskrivningar 1.1.2017	0,00	-191 919 209,11	0,00	-10 969 609,29	-202 888 818,40
Ackumulerade avskrivningar på minskningar	0,00	8 497 813,60	0,00	3 247 567,87	11 745 381,47
Avskrivningar enligt plan under räkenskapsperioden	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Avskrivningar avvikande från planen under räkenskapsperioden	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Nedskrivningar under räkenskapsperioden	0,00	-16 976 462,02	0,00	-430 246,53	-17 406 708,55
Ackumulerade avskrivningar 31.12.2017	0,00	-200 397 857,53	0,00	-8 152 287,95	-208 550 145,48
Uppskrivningar	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Bokföringsvärde 31.12.2017	2 757 301 990,17	7 440 094 208,50	733 991 954,13	2 754 250 061,44	13 685 638 214,24

Bilaga 6 till Statens Pensionsfonds bokslut: Finansiella intäkter och kostnader

Finansiella intäkter	2017	2016	Förändring 2017–2016
Räntor på fordringar i euro	34 279 447,35	46 542 444,78	-12 262 997,43
Räntor på fordringar i valuta	24 386 057,89	34 667 746,41	-10 281 688,52
Emissions-, kapital- och kursdifferenser för fordringar	24 612 260,86	127 850 325,79	-103 238 064,93
Dividender	112 918 222,64	108 444 212,44	4 474 010,20
Övriga finansiella intäkter	539 176 096,54	274 333 650,14	264 842 446,40
Finansiella intäkter sammanlagt	735 372 085,28	591 838 379,56	143 533 705,72

Finansiella kostnader	2017	2016	Förändring 2017–2016
Kontoavdrag för placeringar och lånefordringar	17 406 708,55	5 248 710,97	12 157 997,58
Övriga finansiella kostnader	311 374 636,22	243 619 526,59	67 755 109,63
Finansiella kostnader sammanlagt	328 781 344,77	248 868 237,56	79 913 107,21
Netto	406 590 740,51	342 970 142,00	63 620 598,51

Bilaga 7 till Statens Pensionsfonds bokslut: Lån som beviljats ur fonden

Inga lån har beviljats ur Statens Pensionsfond.

Bilaga 9 till Statens Pensionsfonds bokslut: Finansiella poster och skulder i balansräkningen

31.12.2017	Under 1 år	Växlande ränta 1-5 år	Över 5 år	Under 1 år	Fast ränta 1-5 år	Över 5 år	Sammanlagt
Finansiella poster bland aktiva							
Obligationer i euro	207 558 208,51	2 500 000,00	0,00	74 605 564,35	1 338 350 891,38	1 134 287 325,93	2 757 301 990,17
Övriga långfristiga placeringar i euro	0,00	0,00	7 440 094 208,50 *)	0,00	0,00	0,00	7 440 094 208,50
Övriga placeringar i valuta	1 004 826,46	1 002 727,42	2 754 250 061,44 *)	403 047 759,29	358 197 830,42	370 415 099,00	3 887 918 304,03
Övriga kortfristiga placeringar i euro	0,00	0,00	0,00	631 250 109,06	0,00	0,00	631 250 109,06
Samlingskontofordran på staten	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Kassa, banktillgodohavanden och andra finansieringstillgångar	0,00	0,00	0,00	417 123 405,76	0,00	0,00	417 123 405,76
Sammanlagt	208 563 034,97	3 502 727,42	10 194 344 269,94	1 526 026 838,46	1 696 548 721,80	1 504 702 424,93	15 133 688 017,52

*) Av aktier och fondandelar i euro och valuta

Bilaga 10 till Statens Pensionsfonds bokslut: Statsborgen och -garantier samt övriga ansvarsförbindelser

Bilaga 10.1: Beviljade borgensförbindelser och garantier

Statens Pensionsfond har inte beviljat borgensförbindelser eller garantier.

Bilaga 10.2: Ansvarsförbindelser

EUR eller verbal förklaring	31.12.2017	31.12.2016	Förändring 2017–2016
Ansvar för skade- och försäkringsersättningar			
Statens pensionsansvar	92 600 000 000,00	93 000 000 000,00	-400 000 000,00

Med pensionsansvar avses kapitalvärdet av de pensionsrätter som influtit inom statens pensions-skydd före 31.12.2017. Räntan vid diskontering av kapitalvärdet på pensionsrätter är 2,7 %, som antas vara en realränta som överstiger framtida ändringar i inkomstnivån och indexhöjningarna av pensioner. I fråga om pensionsrätt som influtit under oavlönade perioder har kapitalvärdet beräknats på statens uppskattade kostnadsandel av utgiften för de oavlönade perioderna. Pensionsansvaret 31.12.2017 anges på indexnivån för år 2017.

Pensionsansvaret 31.12.2017 baserar sig på beräkningen av kapitalvärdet av influtna pensions-rätter på individnivå fram till 31.12.2016, utökat med en uppskattning av det nya ansvar som uppstått under 2017 och med avdrag för det frigjorda ansvaret (pensionsutgiften) med beaktande av räntan.

Statens Pensionsfonds medel används inte direkt till att betala ut pensioner, utan pensionerna inom statens pensionssystem betalas ur de anslag som reserverats i statsbudgeten. Bestämmelser om det belopp som årligen ska överföras från Statens Pensionsfond till statsbudgeten i syfte att jämna ut statens pensionsutgifter finns i lagen om statens pensionsfond (1297/2006).

Värdet på de tillgångar som utgör täckning för pensionsansvaret 31.12.2017 var 19 702 450 153,25 euro värderat till marknadspris. Dessa tillgångar består av placeringsportföljen

värderad till marknadspris, kort- och långfristiga fordringar, kortfristigt främmande kapital samt bank-tillgodohavanden. I värdet på de tillgångar som utgör täckning för pensionsansvaret har även beaktats samtliga öppna derivatavtal till verkligt värde. Den otäckta andelen av pensionsansvaret uppgick till cirka 72,9 miljarder euro.

De viktigaste författningarna som ansvaret baserar sig på är pensionslagen för den offentliga sek-torn (81/2016) och lagen om införande av pensionslagen för den offentliga sektorn (82/2016).

Helsingfors 6.2.2018

Roman Goebel

Aktuariechef,
pensionsavgiftschef (som särskilt uppdrag)

Bilaga 10.4: Ansvarsförbindelser relaterade till derivatavtal

VER använder sig av valuta-, ränte-, aktie- och råvaruderivat i sin verksamhet. I bokföringen och bokslutet har derivaten delats in i skyddande och icke-skyddande derivat enligt användningsändamål. Valutaderivat har behandlats som skyddande och de övriga derivaten huvudsakligen som icke-skyddande derivat. Resultaten av alla stängda och förfallna derivat har bokförts till fullt belopp som resultatpåverkande. I bokslutet har också orealiserade värdeförändringar på öppna, icke-skyddande derivat bokförts som resultatpåverkande.

Värdena och de verkliga värdena på vid bokslutstidpunkten öppna valuta- och räntederivatavtals referenstillgångar anges nedan. Avtalen värderats till marknadsvärde på bokslutsdagen eller, om sådant saknas, till ett verkligt värde som uppskattats av utomstående parter.

	31.12.2017	31.12.2016
Skyddande		
Valutaterminsavtal		
Referenstillgångarnas värde	1 948 484 955,19	1 951 140 811,31
Avtalens verkliga värde	27 214 551,84	9 223 152,12
Valutoptioner		
Referenstillgångarnas värde	138 776 139,82	636 303 315,84
Avtalens verkliga värde	1 162 687,01	-2 646 675,74
Icke-skyddande		
Aktiefutures		
Referenstillgångarnas värde	153 123 218,73	18 160 537,94
Avtalens verkliga värde	0,00	0,00
Aktieoptioner		
Referenstillgångarnas värde	536 112 105,82	82 263 008,11
Avtalens verkliga värde	2 400,00	-535 700,00
Räntefutures		
Referenstillgångarnas värde	720 666 571,68	245 368 917,32
Avtalens verkliga värde	0,00	0,00
Ränteswappar (swap)		
Referenstillgångarnas värde	515 137 163,35	323 275 021,35
Avtalens verkliga värde	-1 200 676,37	-1 780 543,73
Ränteswappsoptioner (swaption)		
Referenstillgångarnas värde	764 357 074,96	0,00
Avtalens verkliga värde	3 271 174,56	0,00

Kreditriskswappar på indexnivå (Credit Default Swap)		
Referenstillgångarnas värde	12 507 295,92	10 000 000,00
Avtalens verkliga värde	-474 571,15	545 903,30
Totalavkastningsswappar (Total Return Swap)		
Referenstillgångarnas värde	111 594 539,76	94 918 145,20
Avtalens verkliga värde	-165 965,87	-365 753,01

Bilaga 10.5: Ställda säkerheter

Ställda säkerheter för derivathandel	31.12.2017
Värdepapper	8 400 000,00
Kontanta säkerheter	0,00
Sammanlagt	8 400 000,00

Bilaga 10.6: Övriga fleråriga ansvarsförbindelser

Avtal	Utgifter 2017	Penningbehov 2018	Penningbehov 2019	Penningbehov 2020	Penningbehov senare	Penningbehov sammanlagt
Hyra för kontorslokaler	291 400,50	298 731,00	306 245,95	313 949,95	933 312,18	1 852 239,09

Bilaga 11 till Statens Pensionsfonds bokslut: Fonderade medel i balansräkningen

Statens Pensionsfond har inga fonderade medel i balansräkningen.

Bilaga 12 till Statens Pensionsfonds bokslut: Fonderade medel som inte ingår i balansräkningen

Statens Pensionsfond har inga fonderade medel som inte ingår i balansräkningen.

Bilaga 13 till Statens Pensionsfonds bokslut: Förändringar i skulden

Statens Pensionsfond har inga skulder.

Bilaga 14 till Statens Pensionsfonds bokslut: Maturitetsfördelning och duration avseende skulden

Statens Pensionsfond har inga skulder.

Bilaga 15 till Statens Pensionsfonds bokslut: Övriga kompletterande uppgifter som är nödvändiga för lämnande av riktiga och tillräckliga uppgifter

Riskhantering

1. Riskhantering som en del av den interna kontrollen

Med riskhantering, som utgör en del av den interna kontrollen, avses att identifiera, bedöma och begränsa väsentliga risker som orsakas av VER:s verksamhet eller den externa operativa miljön och att kontrollera dessa på lång sikt. Genom den interna kontrollen strävar man också efter att minimera risker som inte kan förutses och säkerställa en effektiv, ekonomisk och tillförlitlig verksamhet.

För väsentliga funktioner har VER skriftligt fastställda rutiner och mål som följs upp fortlöpande.

VER analyserar sin verksamhetsmiljö ur tre perspektiv: placeringsverksamheten, organisationshanteringen och den föränderliga omvärlden. Vilka metoder som används för att hantera identifierade risker beror på huruvida riskerna är önskvärda eller icke-önskvärda och huruvida de är kompenserade eller icke-kompenserade. Riskhanteringen består av både en kvalitativ riskhanteringsplan och en kvantitativ riskanalys genom kontinuerlig riskkalkylering och stresstest av portföljen.

2. Organisering, ansvar och rapportering av riskhanteringen

Finansministeriet ansvarar för den allmänna styrningen och tillsynen över VER, och ministeriet har rätt att utfärda allmänna föreskrifter om organiseringen av fondens förvaltning, ekonomiadministration och placeringsverksamhet. Finansministeriet tillsätter VER:s styrelse för en mandatperiod på tre år och beviljar dess ledamöter ansvarsfrihet. Finansministeriet tillsätter också VER:s revisorer. Rapporteringen av VER:s verksamhet ingår i den verksamhetsberättelse över förvaltningsområdet som finansministeriet överlämnar till riksdagen.

Enligt VER:s arbetsordning är det styrelsens uppgift att bl.a. styra fondens placeringsverksamhet, fatta beslut om fondens placeringsprinciper och godkänna en placeringsplan. En placeringsdelegation har utnämnts som stöd för beslutsfattandet om VER:s styrelses placeringsplan. Delegationen består av sakkunniga inom placeringsbranschen och ansedda ekonomiexperter. Styrelsen fastställer riskhanteringsplanen varje år och från år 2016 även en beredskapsplan i anslutning till den. Styrelsen bedömer den interna kontrollen genom att följa den interna och externa revisionens arbete och få tillgång till tillsynsrapporter. Styrelsen godkänner också VER:s interna verksamhetsregler, inklusive insider- och handelsreglerna och

verksamhetsprinciperna gällande konfliktsituationer. Styrelsen får månatligen en rapport om placeringsportföljens allokering, avkastning och risker.

Verkställande direktören ansvarar för riskkontrollen i enlighet med de principer som styrelsen fastställt i riskhanterings- och placeringsplanerna. VER har också ett av styrelsen godkänt reglemente, som till övriga delar fastställer verkställande direktörens och personalens befogenheter och rätt att fatta beslut. Styrelsen övervakar verkställande direktörens verksamhet och kan utöver den normala rapporteringen vid behov även höra såväl den interna revisionen som revisionssamfundet. Personalens verksamhet övervakas av verkställande direktören. Riskhanteringskommittén övervakar riskerna och riskhanteringen samt upprätthåller och utvecklar principerna för riskhantering.

Revisorerna granskar varje år VER:s förvaltning, ekonomi och konton. Revisorerna försäkras sig om att fondens bokslut ger riktiga och tillräckliga uppgifter om fondens ekonomi och verksamhetens resultat. Revisorerna ska också försäkra sig om att VER:s administration, finansförvaltning och bokföring är organiserad och genomförs enligt föreskrifterna. Revisionsberättelsen överlämnas till VER:s styrelse och finansministeriet.

Finansinspektionen övervakar VER:s placeringsverksamhet och iakttagandet av bestämmelserna om insideranmälan och insiderregistret. Även Statens revisionsverk granskar VER:s verksamhet och ekonomi.

3. Mål och allmänna principer för riskhanteringen

Målet för riskhanteringen är att skydda VER:s placeringstillgångar mot onödiga finansiella eller andra förluster. Genom riskhantering säkerställs att riskerna, om de realiserar, inte orsakar väsentliga ekonomiska förluster eller äventyrar verksamhetens kontinuitet, uppnåendet av verksamhetsmässiga mål eller förtroendet för VER.

Riskhantering förutsätter att besluten bereds noggrant, placeringsprocesserna iaktas omsorgsfullt och personalens kompetens säkerställs samt även datatekniska skydd, ersättningsrangemang samt mekanismer för övervakning och godkännande. Personalen instrueras även i frågor om jäv. Vid utlokalisering av verksamhet ska VER:s ansvar för utlokaliserade uppgifter användas som utgångspunkt och tillsynsansvaret över de utlokaliserade funktionerna anammas.

Placeringsverksamhetens risknivå leds av styrelsens årliga fastställda placeringsplan och placeringsverksamhetens fullmakter och limiter. Placeringsledningen ansvarar för organiseringen av placeringsverksamheten och dess operativa risker. Funktionen portfolioanalys ansvarar för uppföljningen och rapporteringen av placeringsrisker. Riskanalysen och stresstestningen rapporteras månadsvis till riskhanteringskommittén och kvartalsvis till styrelsen.

Placeringsfunktionen som fattar placeringsbesluten verkar helt separat från den funktion som övervakar besluten. Middle office, en funktion som är oberoende av placeringsverksamheten, ansvarar för övervakningen av placeringsverksamhetens limiter i enlighet med de gränser som fastställts av styrelsen. Limitkontrollen är fortlöpande och rapporteras månadsvis till VER:s riskhanteringskommitté och kvartalsvis till styrelsen. Överskridande/underskridande av limiten rapporteras omedelbart och skriftligen till verkställande direktören. Eventuella överskridningar rapporteras till styrelsen minst kvartalsvis. Svaret för rapporteringen av överskridande/underskridande avseende respektive tillgångskategori innehas av den ansvariga portföljförvaltaren och den placeringsdirektör som ansvarar för verksamheten.

De nya placeringsinstrumenten godkänns av riskhanteringskommittén innan de tas i bruk.

Ekonomi- och värdepappersfunktionerna samordnar identifieringen och bedömningen av operativa risker. Compliancefunktionen rapporterar kvartalsvis till styrelsen om iakttagandet av insiderregler och andra regler som styrelsen utfärdar.

Cheferna ansvarar inom sina respektive ansvarsområden för organiseringen av riskhantering, intern kontroll och god förvaltning i den vardagliga verksamheten.

I beredskapsplanen, som utgör en fast del av riskhanteringen, fastställer man bland annat ersättare för kritiska funktioner och ersättande verksamhetslokaler.

3.1. RISKER I PLACERINGSVERKSAMHETEN

De centrala riskerna för VER:s verksamhet hänförs till placeringsverksamheten.

För att uppnå en avkastning som är förenlig med de mål som satts upp för VER måste fonden ha beredskap att på ett kontrollerat sätt bära placeringsrisken. Riskerna i placeringsverksamheten orsakas av fluktuationer i placeringsinstrumentens värde och avkastning. Målet med hanteringen av placeringsverksamhetens risker är att uppnå de långsiktiga avkastningsmål som satts upp för VER.

VER strävar efter att kontrollera den totala risknivån och osäkerhetsfaktorerna i placeringsverksamheten genom att sprida sina placeringstillgångar så mycket som möjligt mellan placeringsstrategierna för de olika tillgångskategorierna och olika geografiska områden. Också den tidsmässiga diversifieringen och spridningen mellan de externa portföljförvaltarna är viktig. Marknadsrisker hanteras genom tillräcklig diversifiering, derivat och högklassiga marknads- och företagsanalyser.

Med marknadsrisker avses fluktuationer i placeringsobjektens värde och avkastning. De viktigaste marknadsriskerna består av aktie-, ränte-, valuta-, kredit- samt likviditetsrisker.

AKTIERISK

Med aktierisk avses en risk som beror på fluktuation på aktie marknaden eller i marknadsvärdet på en enskild aktie. Aktie marknadsrisken handlar till exempel om osäkerhet angående den allmänna ekonomiska utvecklingen eller en marknadschock som berör alla marknadsparter.

RÄNTERISK

Med ränterisk avses fluktuation i marknadsvärdet på lån som beror på förändringar i räntenivån. Ränteriskens nivå är beroende av lånets räntekänslighet. Räntekänsligheten påverkas av löptiden och kupongräntan.

VALUTARISK

Värdeförändring i placeringar som inte är denominerade i euro och som beror på den nominella valutans fluktuation mot euron.

KREDITRISK

Med kreditrisk avses en risk för förlust som beror på oförmåga hos emittenten eller motparten till derivatet att ansvara för sina förbindelser. Med kreditrisk avses också fluktuation i marknadsvärdet på lån som beror på förändringar i kreditriskmarginalen eller en försämrad kreditvärdighet.

LIKVIDITETSRIK

Likviditetsrisken beskriver hur snabbt och till vilka kostnader eller prisfluktuationer ett placeringsinstrument kan köpas eller säljas.

INFLATIONSRIK

Med inflationsrisk avses en ökning i den nominella avkastning som krävs för att VER:s mål ska uppnås och, som omedelbar placeringsrisk, en minskning i egendomens realvärde och/eller realavkastning.

STRATEGIRISK

Med strategisk avses risk för förlust på grund av valet av strategi. I sin placeringsplan fastställer VER:s styrelse årligen grundallokeringen och jämförelseindexen samt limiterna för den dynamiska och taktiska allokeringen.

3.2. OPERATIVA RISKER

Med operativa risker avses risk för förlust på grund av felaktiga verksamhetsinterna processer eller överraskande externa händelser, äventyrande av verksamhetens kontinuitet eller ett minskat förtroende gentemot VER. Denna typ av risker hänförs till i allmänhet till processer och rutiner, datasystem och informationssäkerhet, hantering av ryktet, möjligheter till missbruk, utlokalisering, avtal, skador på egendom och personalens kompetens.

VER strävar efter att se till att kontrollsystem inte har brister som möjliggör oavsiktliga eller avsiktliga fel eller missbruk i anslutning till placeringsverksamheten, betaltransaktioner, rapportering, informationshantering, samarbetspartnerns verksamhet eller dokumentation.

Riskerna identifieras i egenkontrollen, och deras sannolikhet och konsekvenser för VER:s verksamhet bedöms. Vid bedömningen reder man ut metoder för att hantera de olika riskerna, och de används för att förhindra och begränsa uppkomsten av risker. Risker minimeras också genom att man utvecklar kärnprocessernas kvalitet och kontinuerligt utvärderar verksamheten. Målet är att verksamheten ska vara effektiv, omsorgsfull, högklassig och lönsam.

Resultaten av bedömningarna används för att utveckla riskhanteringen.

UNDERSKRIFTER

Verksamhetsberättelsen och bokslutet har godkänts i Helsingfors den 27 februari 2018.

Statens Pensionsfonds styrelse

Jukka Pekkarinen
Ordförande

Minna Martikainen

Olli Luukkainen

Niko Simola

Timo Viherkenttä
Verkställande direktör

Juha Kotajoki

Pirjo Mäkinen

Helena Tarkka

Bokslutet och verksamhetsberättelsen har uppgjorts enligt god bokföringssed.
Över utförd revision har i dag avgivits berättelse.

Helsingfors den 27 februari 2018

Paula Pasanen
CGR

Jorma Nurkkala
CGR, OFR

